

Nyt fra historisk Videnskab

9. juni 1961 døde *Povl Engelstoft*, 84 år gammel. Han blev cand. mag. 1906 med historie som hovedfag, men fik aldrig embede. Han levede som skribent og som redaktør eller medredaktør af en lang række leksikalske, topografiske og personalhistoriske arbejder, deriblandt »Dansk biografisk Haandleksikon«, »Hagerups Konversationsleksikon« 3. og 4. udg., »Weilbachs Kunstnerleksikon« 3. udg. og Traps »Danmark« 5. udg. I de senere år forberedte han s.m. Bjørn Kornerup en ny udgave af Wibergs præstehistorie, et arbejde der havde særlig tiltrækning for denne ætling af en gammel præsteslægt. Hans største redaktionelle bedrift var »Dansk biografisk Leksikon« (1933–44, udg. under medvirkning af Svend Dahl). Trods sit koleriske temperament, der kunde føre til sammenstød med tilsynsførende og medarbejdere, var han en fortrinlig leder af det store foretagende, klarhovedet, praktisk og håndfast. Brickas leksikon var grundlaget, men Engelstoft moderniserede personudvalget (bl.a. blev erhvervene lidt fyldigere repræsenteret) og systematiserede opstillingen, især ved at anbringe visse af de personalhistoriske data efter et fast skema i artiklernes »hoved«, som han utrætteligt søgte oplysninger til. Med sine frygtede, næsten ulæselige rykkerkort holdt han medarbejderne til ilden, så de 27 svære bind kunde udkomme planmæssigt.

Povl Engelstoft fik 1907 universitetets guldmedaille for en afhandling om rigsrådets historie 1448–1588 og skrev om Christian IV.s tid i »Det danske Folks Historie« IV (1928), men hans foretrukne arbejdsområde som moden historiker blev Danmark i 19. årh. Han var en tid knyttet til Institutet for Historie og Samfundsøkonomi og ledede for dette s.m. Hans Jensen udarbejdelsen af tre samlinger af overvejende socialhistoriske afhandlinger (1930–33). Hertil skrev han dog selv kun forord; det var den politiske historie, der var hans egentlige interessefelt. Hans vigtigste arbejder på dette område findes i »Det danske Folks Historie« VII–VIII (1926–29), hvor han behandlede perioderne

1848-70 og 1901-13 (uden væsentlige ændringer optrykt i Schultz Danmarkshistorie IV-V, 1942), og i hans og F. W. Wendts »Haandbog i Danmarks politiske Historie fra Freden i Kiel til vore Dage« (1934), som han skrev hovedparten af. Svagere er hans tildels vel hastigt udarbejdede bidrag til »Den danske Rigsdag 1849-1949« I-II (1949-51; afsnit om den grundlovgivende rigsforsamling og om rigsdagsforhandlingerne 1866-1915). For Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie, som han 1937 blev medlem af, udgav han (s. m. Povl Bagge og Johs. Lomholt-Thomsen) »Danske politiske Breve fra 1830erne og 1840erne« I-IV (1945-58).

Povl Engelstoft havde ikke tid, vel heller ikke tålmodighed, til at samle sig om en større videnskabelig afhandling bygget på grundige arkivstudier. Han krævede hurtige resultater af sit arbejde og tilfredsstillede en stor del af sin forskertrang ved små personalhistoriske detektivundersøgelser; undertiden sagde han beskedent, at »hovederne« i Dansk biografisk Leksikon« var hans vigtigste indsats som historiker. Han kendte dog indenfor Danmarks historie i anden halvdel af 19. årh. bedre end de fleste litteraturen og det vældige trykte kildestof og havde på mange punkter dannet sig en selvstændig opfattelse af personer og politik; herom vidner ikke mindst hans koncentrerede studie over »Skellet i Danmarks Historie efter 1864« (Festskrift til Kr. Erslev 1927). Han var med til at indlede de sidste årtiers omvurdering af de nationalliberale, men havde også noget værdifuldt at sige om 1866-grundlovens tid (se bl. a. hans anmeldelser af Estrup-litteratur og af Sofus Høgsbros breve og dagbøger i dette tidsskrift 9. r. IV og V). Som skribent foretrak han den korte form, og han nåede det ypperlige i visse af sine små personkarakteristikker. Hans bedste bidrag til »Dansk biografisk Leksikon«, artiklerne om Hørup og D. G. Monrad, f. eks., er åndfulde og psykologisk indtrængende, tillige skrevet i det smukkeste dansk, der undertiden hæver sig til poetisk flugt og ægte pathos.

Arbejdet var Povl Engelstofts liv, han undte sig sjældent ferie og ønskede intet otium. Til det sidste kunde man møde ham i hastig gang mellem kontoret i Vestervoldgade, Rigsarkivet og Det kgl. bibliotek, de tre centrer for hans daglige gerning. I sin travlhed virkede han ofte studs, og tyndhudet var han, men de, der lærte ham nøjere at kende, ved at han i rolige stunder kunde dømme retsindigt og med humor selv om dem, der efter hans mening havde krænket ham.

Povl Bagge.